

Nesreče v Sloveniji*

Dr. Boga Škrinjar

Mednarodni dan zdravja, kateremu je vsako leto posvečen 7. april, pomeni obletnico tistega dne, ko je bila leta 1948 sprejeta ustava Svetovne zdravstvene organizacije. Letos je ta dan posvečen nesrečam in njihovemu preprečevanju, pač z namenom, da opozorimo, da je nezdod vsako leto več, da je problem resen in da so varnostni ukrepi za njih preprečevanje še vedno nezadostni.

Poškodbe, kot nasledek prometnih, obratnih nezgod, nesreč pri igri, športu in v drugih nesrečnih primerih, so eden prvih problemov, s katerimi se dan na dan srečuje zdravstvena služba, tako v ordinacijah splošnih ambulant, poliklinik in obratnih ambulant kakor tudi v bolniških sobah na nezdodnih oddelkih posameznih bolnišnic. Razen tega so poškodovanci — z izjemo bolnikov, ki bolehalo na dihalih — tudi najštevilnejši gostje naših ambulant. Saj je bilo lani pri ambulantnem zdravniku v celoti nad 100 000 poškodovancev. Sleherni od teh se je povprečno še 3-krat oglasil v ambulant. V bolnišnico je bilo sprejetih na zdravljenje med letom 21 632 poškodovancev. Ker traja zdravljenje poškodb povprečno 10 dni, je dnevno v naših bolnišnicah na zdravljenju približno 600 poškodovancev. Z drugimi besedami bi to pomenilo, da bi n. pr. dve dokaj veliki bolnišnici, kot sta n. pr. v Brežicah in Vipavi, vse leto služili samo za zdravljenje poškodovancev.

Tudi pri izpadu delovnih dni zaradi bolezni so poškodbe na enem prvih mest. Lani smo izgubili zaradi poškodb 1 683 000 delovnih dni. Ali z drugimi besedami: dnevno je zaradi poškodb v Sloveniji nesposobnih za delo približno 4600 delavcev. Približno toliko, kolikor jih je skupno zaposlenih v tovarnah »Tiskarina v Kranju« in »Litostroj — Ljubljana«. Torej toliko poškodovancev, da bi se zaustavilo v obeh tovarnah delo za vse leto! Ob tej primerjavi si pač lahko mislimo, kolikšno gospodarsko škodo nam prizadevajo nezdode pri delu.

Poškodbe	1953	1957	1959
Število nezgod, zdravljenih v ambulant	96 441	147 425	199 575
Poškodovanci, zdravljeni v bolnišnici	14 085	18 624	19 812
Od prej navedenih poškodovancev, ki so se zdravili v bolnišnici, je bilo otrok, zdravljenih v bolnišnici	3 178	4 191	4 189
Umrli zaradi nezgod	1 006	1 197	1 394
Nesreče pri delu	36 428	47 980	54 363
Nesreče — delavcev izven dela	14 530	24 761	37 830

* Za letošnji Svetovni dan zdravja objavljamo tri prispevke, da bi medicinskim sestram služili za pripomoček bodisi pri predavanjih higijene po šolah, tečajih prve pomoči, tečajih za usposabljanje laičnega kadra v ustanovah stanovanjskih skupnosti, pri splošno prosvetnem delu v posvetovalnicah in pri obiskih na domovih varovancev. — Op. ur.

Poškodbe pomenijo velik problem tudi v drugih skupinah prebivalstva. Poškodbe so pri malih, predšolskih in šolskih otrocih najpogostnejši vzrok smrti. Pri vseh skupinah prebivalstva pa zaradi nasilne smrti umre več ljudi kakor zaradi vseh infekcijskih obolenj, tuberkuloze, bolezni prebavil in še mnogih drugih obolenj. Edinole bolezni srca in ožilja, maligne novotvorbe in bolezni dihal so med vzroki smrti zastopane pogosteje kakor primeri nasilne smrti.

Poškodbe pa iz leta v leto še naraščajo! Zlasti obratnih in prometnih nezgod je vsako leto znatno več. Za obratne nezgode krivimo pri nas naraščajočo industrializacijo, vendar pa pri nas samo obratne nezgode onesposablajo za delo toliko aktivnih zavarovancev, kot jih v mnogih drugih državah onesposobijo vse bolezni s poškodbami vred. Tudi naraščajoči promet ne opravičuje tolikšnega porasta prometnih nezgod, če primerjamo naše številke s številkami drugih držav.

Kljub temu pa pri nas vprašanju nesreč nismo posvetili tiste pozornosti, kot smo jo posvetili marsikateri drugi, manj pogostni bolezni. Še vedno pre-pogosto govorimo o nezgodi kot o nesrečnem slučaju, ne da bi se ob tem »slučaju« zares poglobili tudi v iskanje vseh vzročnih činiteljev tega nesrečnega dogodka. Če je »slučaj« po svoji naravi usodnejši, se ob njem sicer res pomudimo nekoliko dlje, kaj malo pa ukrenemo, da bi preprečili slične dogodke v prihodnosti. In vendar lahko, kadarkoli se poglobimo v preprečevanje nesreč, bodisi prometnih ali obratnih nesreč, nesreč pri igri ali pri gospodinjskih delih, skoraj brez izjeme vselej najdemo tudi način in pot, kako zmanjšati njih število ali ublažiti njih posledice.

Zadnji čas je, da pričnemo s sistematičnim delom. Res je, da se problema nezgod tudi doslej nismo lotevali samo z golim evidentiranjem nezgod, toda naše preventivno delo je treba še bolj poglobiti. Proučevati je treba vzrok vsake nezgode, rezultate proučevanja pa izkoristiti v vsakdanjem življenju. Poglobiti moramo skrb za vzgojo ljudi in odpravljati s tem subjektivne kompetente nezgod. Vzgajali bomo otroka, mater, gospodinjo doma, šoferja, industrijskega delavca, kmeta, šolarja in pešca na cesti. Treba pa je poglobiti tudi skrb za odstranitev objektivnih činiteljev, ki jih bomo odkrili pri proučevanju nezgod. Lep primer za uspeh preventivnega dela je lanskoletna akcija za znižanje prometnih nezgod. Kljub zvišanemu številu motornih vozil se je število prometnih nezgod relativno zmanjšalo. Preprečevanje nezgod seveda pa ni le naloga uslužbencev določene službe, niti ne samo dolžnost zdravstvenih delavcev ali učitelja v šoli ali pa samo prometne milice. Preprečevanje nezgod je dolžnost vsakogar od nas. Šele če bomo zares vsi sprejeli to nalogo za svojo dolžnost, bodo številke, ki nam govorijo o tem problemu in nas po pravici navdajajo s skrbjo, kmalu pokazale tudi uspeh našega skupnega in načrtnega dela.

SOCIALNI FAKTORJI NESREČ

Otrok, ki je vključen v neko skupino in ima med vrstniki pri igri svoje mesto, je v primeri z drugimi manj v nevarnosti, da ga doleti nezgoda. Tudi med od-

raslimi medsebojno sodelovanje bolje pripomore k preprečevanju nesreč kakor pa vzdušje tekmovanja. Prav zato so že v mnogih deželah uvedli tako imenovane kampanje za »vljudnost na cesti«.